

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

Dr. STASYS TUMĖNAS

NAUJIENLAIŠKIS

Nr. 10 (21) 2018-11-16

Gerbiamieji šiauliečiai,

spalio mėnesį, kaip ir visada, vyko ne tik diskusijos dėl Seime priimamų įstatymų. Išskirčiau televizijos ekranuose neparodomą, nutylimą parlamentarų darbo pusę: pavyzdžiui, mano bendravimą su rinkėjais Šiaulių „Aušros“ apygardoje, lankymąsi švietimo įstaigose, Mokytojo dienos minėjimus, geriausių Mokytojų pagerbimą, įsiklausymą į jų lūkesčius.

XXX

Pastarąjį rudenį daug kalbama (dažnai neįsigilinus) apie pilietybės išsaugojimo galimybes svetur gyvenantiems tautiečiams. Spalio 9–12 dienomis vėl intensyviai dirbo susirinkusi Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija. Noriu dar kartą pabrėžti, kad bendrauti, diskutuoti su išvykusiais reikia, tad ir galvojame, kaip suaktyvinti tą mūsų tautos „išsibarsčiusią“ dalį, kad jie būtų visaverčiai Tėvynės atstovai, kad augtų jų aktyvumas rinkimuose. Bandome spręsti problemą, kad į rinkimus, vykstančius Lietuvoje, įsitrauktų kuo daugiau tokią teisę turinčių tautiečių. Juk, Užsienio reikalų ministerijos duomenimis, 2016 m. Seimo rinkimuose rinkėjų aktyvumas užsienyje tesiekė 19 207; 2014 m. Prezidento rinkimuose – 16 401 (pvz., 2002 m. Prezidento rinkimuose dar mažiau – 6 961; 2004 m. Seimo rinkimuose – 9 289). Aišku, kad tokie skaičiai verčia galvoti, kaip aktyviau mūsų tautiečius įtraukti į rinkimus, į pilietiškumo, bendruomeniškumo erdvę, kad jų rinkimuose dalyvautų ne 20 000, o nors 200 000. Tam ir siūlomos pataisos dėl referendumo, efektyvesnio balsavimo organizavimo Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose užsienyje.

Nuo 1993-ųjų metų kardinaliai pasikeitė situacija: nebėra svetimos valstybės kariuomenės, esame NATO, ES nariai, mus gina tarptautiniai susitarimai, mūsų specialiosios tarnybos, bet mūsų vos ne milijonu mažiau. Privalome tautiečius sugrąžinti Lietuvai, ir tai nėra tik išėivių problema, tai mūsų visų bendras reikalas. O problemų daug.

Antai spalio 7 d. minėta komisija dalyvavo susitikimuose su lietuviais Punske, Seinuose, Suvalkuose. Pajutome, kad Josifo Stalino geopolitiniai sprendimai dar nenuėję į gilią praeitį, matyt, jie apie save primins dar daug metų. Ten gyvenantys lietuviai niekur neišvyko, ten gimę, užaugę,

gerbia Lenkijos valstybę, bet jie nori būti ir Lietuvos piliečiai. Turime ieškoti būdų, kaip tą problemą spręsti. Ir niekas nesirengia kėsintis į mūsų Konstituciją, kaip kai kas mėgina tai teigti. Tiesiog kardinaliai pasikeitė ne tik politinė, bet ir demografinė situacija.

XXX

Kartais visuomenė bandoma supriešinti nematant dramblio, o kapstantis po musės dėmesio vertas problemas, pvz., dėl tariamo informacijos ribojimo žurnalistams. Pastarojo nėra, tiesiog norima, kad būtų daugiau tvarkos.

Vyriausybė priėmė sprendimus, kuriais VI „Registru centro“ duomenys žurnalistams jau dabar teikiami nemokamai. Kilo problema dėl Nekilnojamojo turto registro ir jame saugomų istorinių duomenų. Šiuo metu įstatymai iš viso nenumato, kad tokia informacija neatlygintinai ar už pinigus galėtų būti teikiama privačioms įmonėms, bet ją kai kas gaudavo, kai kas – ne, todėl Vyriausybė pasiruošusi keisti teisės aktus ir visiems žurnalistams atverti iki tol gautus duomenis visa apimtimi ir nemokamai. Kaip ir kituose valstybės registruose saugomus duomenis, kurie nėra slapti. Tai didelis žingsnis į priekį skaidrumo prasme.

Europos Sąjungoje nėra daug valstybių, kurios būtų tai įgyvendinusios. Taip pat ES mažai valstybių, kuriose tiesiogiai būtų transliuojami Vyriausybės posėdžiai, tačiau Vyriausybė inicijuoja įstatymų pakeitimus, kad ne tik posėdžiai, bet ir Vyriausybės pasitarimai būtų viešai transliuojami, o įrašai saugomi. Tai išspręstų klausimus, kurie nagrinėjami šiandien, dažnai pamirštant, kad nuo 1994 m. Vyriausybė visada posėdžiaudavo neviešai. Kai ką ima baimė ir nerimas, kad keliamos problemos, kurios nejudintos dešimtmečius.

Kitas pavyzdys – kai daug kalbama dėl kalbėjimo. LVŽS daugybę kartų akcentavo, kad nesikišo ir nesikiš į Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) valdymo turinį. Atvirkščiai, akcentuojame, jog sieksime, kad LRT valdymo struktūroje būtų mažiau partijų ir politinių organizacijų atstovų, kad LRT būtų mažiau politizuota, kad būtų įtvirtintas visuomeninio transliuotojo nepriklausomumo statusas. Deja, kol kas oponentus patenkina esama situacija, jie ieško priešų teritorijoje, kurioje akcentuojamos priešingos pozicijos. Beje, net ir oponentai, matydami komisijos atliktą darbą, vieningai pripažįsta, kad LRT buvo įsisenėjusių problemų. Ir labai daug. Siūlyčiau skaitytojams patiems susipažinti su komisijos, tyrusios LRT veiklą, išvadomis. Klausimų liks mažiau.

Mieliems rinkėjams noriu pabrėžti, kad LR Seimo darbe daugėja viešumo – pradėti transliuoti Seimo komitetų ir komisijų posėdžiai visuomenei, taigi visi galite matyti ir girdėti, ką kalba, siūlo Jūsų išrinktieji Seimo nariai. Ir, žinoma, laukiame Jūsų pasiūlymų, pastebėjimų, nes svarstomi ne komitetams, bet visuomenei aktualūs klausimai.

BENDRAUKIME!

ŠIAME NUMERYJE SKAITYKITE

Kodėl keistinas LRT valdymo modelis	5
Šiauliai gerbia ir skatina mokytojus	8
Kaip paminėjome Simono Daukanto gimtadienį	10
Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo pakeitimai	13
Kodėl verta perskaityti šias knygas	14
Ką mums lapkričio mėnesį primena kalendorius	14
Signataras, itin daug prisidėjęs, kad Klaipėdos kraštas būtų gražintas Lietuvai	18
Pasaulio lietuvių metai: problemos ir galimybės.....	19

SEIMAS

Apie mano pareigas Lietuvos Respublikos Seime galite paskaityti internetinėje svetainėje: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=8801&p_k=1&p_a=seimo_narys&p_asm_id=79154.

2018 m. spalio 7 d. kartu su kolega Antanu Vinkumi vykau į komandiruotę Suvalkų krašte (Lenkijos Respublika), susipažinau su lietuvių bendruomenių padėtimi, švietimo ir kultūros situacija Seinuose, Punske ir Suvalkuose. Seinų „Žiburio“ mokykloje susitikome su šios įstaigos bendruomene, susipažinome su etninių žemių lietuvių pasiekimais ir problemomis švietimo srityje, „Vienybės“ klube susitikome su sparčiai gausėjančia Suvalkų lietuvių bendruomene, Punsko Kovo 11-osios licėjuje ir Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje bendravome su šios mokyklos mokytojais, kultūros darbuotojais bei visuomeninių organizacijų atstovais, aplankėme Lietuvių kultūros namus, tautodailės amatų dirbtuves „Šimtavirvis“, kuriuose puoselėjamas iš protėvių paveldėtas audimo palikimas.

Mes – kaip ir kartu su mumis vykę LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) komisijos nariai iš Australijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Šveicarijos, Vokietijos, Estijos ir Jungtinės Karalystės – pagerbėme Lietuvos savanorių kapus Berznyko kapinėse, padėjome gėlių prie lietuvių poeto ir vyskupo Antano Baranausko paminklo ir kapo Seinų Švč. Mergelės Marijos bazilikos koplyčioje, aplankėme buvusios Seinų kunigų seminarijos Lietuvišką menę. Lankantis džiugino tai, kad kapai yra tvarkingi ir nuoširdžiai prižiūrimi Lenkijos lietuvių bendruomenės.

Vizito metu paaiškėjo nemažai problemų, o viena jų – Lietuvos Respublikos pilietybės klausimas, kuris ypač aktualus tiems etninių žemių lietuviams, kurie vyksta studijuoti į Lietuvą, o po studijų dažnai ir lieka gyventi Lietuvoje. Diskutuojant dėl pilietybės problemos, komisijos nariai adekvačiai suvokė Suvalkų krašte gyvenančių lietuvių situaciją. Šį ir kitus aktualius klausimus komisijos nariai vieningai sutarė neatidėliodami spręsti.

*Visi delegacijos nariai įsitikinome, kad lietuviybė brangi Lenkijos lietuviams.
J. Šedauskienės nuotrauka.*

2018 m. spalio 9–12 d. – Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdžiuose Seime. Juose aptarėme daug aktualių klausimų, iš kurių minėtini: situacija dėl artėjančio tautos referendumo eigos, pasirengimo Pasaulio lietuvių metams (2019) darbai, informaciniai karai ir kibernetinis saugumas, atnaujinama „Globalios Lietuvos“ programa ir kt.

Savo pranešime „2019-ieji – Pasaulio lietuvių metai: problemos ir galimybės“ stengiausi iškelti problemas dėl programos patvirtinimo delsimo, dėl tikslinio finansavimo būtinumo, dėl galimų veiklų ir jų atitikimo Pasaulio lietuvių metų idėjai ir uždaviniams. Pasidžiaugiau, kad prasmingų veiklų artėjantiems metų renginiams pasiūlė Šiaulių miestas.

Komisija po įtempto ir vaisingo darbo priėmė rezoliucijas, su kuriomis kviečiu susipažinti ir Jus: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=9323&p_k=1.

*Skaitau pranešimą apie Pasaulio lietuvių metų minėjimo problemas.
J. Šedauskienės nuotrauka.*

2018 m. spalio 10 d. dalyvavau Kultūros komiteto posėdyje. Jame nagrinėta net šešiolika klausimų, iš kurių išskirtini: 1) Valstybinio audito ataskaita „Ar užtikrinama efektyvi teatrų ir koncertinių įstaigų veikla“; 2) Dėl etninės kultūros plėtros valstybinės 2019–2027 metų programos koncepcijos projekto; 3) Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 2, 19 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas; 4) Kultūros centrų įstatymo Nr. IX-2395 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas; 5) Bibliotekų įstatymo Nr. I-920 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas; 6) Lietuvos kultūros tarybos įstatymo Nr. XI-2218 7 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas; 7) Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo Nr. VIII-1185 72³⁰ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

Atkreipčiau Jūsų dėmesį į Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 2, 19 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siūloma:

„3. Papildyti 19 straipsnį 9 dalimi:

„9. Policija, sužinojusi apie šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytos neskelbtinos informacijos paskleidimą internete ir atsižvelgusi į informacijos pavojingumą, jos saugojimo vietą ar kitas reikšmingas aplinkybes:

1) praneša elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjams apie šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytą informaciją. Jeigu elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjai savanoriškai per 2 valandas nuo pranešimo gavimo nepašalina šios informacijos arba nepanaikina galimybės jos pasiekti, policija duoda motyvuotus privalomus nurodymus elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjams panaikinti galimybę ją pasiekti ne ilgiau kaip 72 valandoms, o motyvuotus privalomus nurodymus pašalinti šią informaciją arba panaikinti galimybę ją pasiekti ilgiau kaip 72 valandoms – su teismo leidimu;

2) bendradarbiaudama su kitomis už neskelbtinos informacijos kontrolę atsakingomis institucijomis, siekia, kad būtų pašalinta ne Lietuvos Respublikos teritorijoje saugoma šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta informacija. Kai šios informacijos iš jos šaltinio pašalinti neįmanoma,

duoda motyvuotus privalomus nurodymus tinklo paslaugų teikėjams panaikinti galimybę ją pasiekti ne ilgiau kaip 72 valandoms, o ilgiau kaip 72 valandoms – su teismo leidimu;

3) praneša pagal šio įstatymo 48 ir 50 straipsniuose nurodytą kompetenciją Lietuvos radijo ir televizijos komisijai ir (ar) žurnalistų etikos inspektoriui.“ (Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/45de6fd0a44e11e8aa33fe8f0fea665f?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=04b32b5a-f927-40ee-b227-825e13286ed1>.)

2018 m. spalio 10 d. – Valstybės istorinės atminties komisijos posėdyje, kuriame svarstyti šie pagrindiniai klausimai: 1) Dėl Lietuvos Laisvės kovos įamžintojų sąjūdžio prašymo; 2) Dėl tarptautinės konferencijos, skirtos Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečiui organizavimo; 3) Dėl konferencijos, skirtos Laisvės kovoms atminti (Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio deklaracijos 70-mečiui, 45-ių pabaltijiečių memorandumui 40-mečiui, Baltijos kelio 30-mečiui) organizavimo; 4) Dėl Sąjūdžio laikmečio įamžinimo.

2018 m. spalio 11 d. – Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstytas Seimo nario Eugenijaus Jovaišos pasiūlymas Autorinių teisių ir gretutinių teisių įstatymo Nr. VIII-1185 20, 20¹, 65, 78, 81 straipsnių, 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo projektui.

Kodėl keistinas LRT valdymo modelis

2018 m. spalio 16 d. – Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos atlikto parlamentinio tyrimo dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos valdymo, finansinės ir ūkinės veiklos išvados“ projektą, kuriame konstatuota:

„8.2.2. Komisijos išvados:

Lyginant europinę nacionaliniams transliuotojams taikomą praktiką bei Europos transliuotojų sąjungos rekomendacijas ir Lietuvos visuomeninio transliuotojo valdymą (šios išvados 8.1 punktas) bei paties valdymo struktūrą, pastebėtina, kad:

8.2.2.1. Europos praktikoje vyrauja valdymo modelių ir struktūrų įvairovė, tačiau akivaizdu, kad LRT įstatymas LRT tarybai suteikia pernelyg daug funkcijų, kurias kitose šalyse yra perėmusi valdyba, nustato netinkamą audito tarnybos vietą įmonės struktūroje ir taip neužtikrina jos veiklos savarankiškumo. Toks valdymo modelis, koks yra taikomas LRT, koncentruojant galias į vieną subjektą, neatspindi europinės patirties ir yra sunkiai suderinamas su ETS transliuotojų valdymo principais.

8.2.2.2. Remiantis ETS transliuotojų valdymo principų nuostata, kad visuomeniniai transliuotojai turi atitikti geros praktikos reikalavimus ir turėti valdymo struktūrą, panašią į komercinių bendrovių, tikslinga atsisakyti Administracinės komisijos – tokios komisijos nėra būdingos įmonių valdymui ir jos funkcijas galėtų perimti valdyba.

8.2.2.3. Remiantis gerąja patirtimi, visuomeninio transliuotojo veikla turi būti audituojama vidaus ir išorės audito, visuomeninis transliuotojas turi užtikrinti ir vidinės audito sistemos nepriklausomumą. LRT atveju vidaus audito sistemos pavaldumas generaliniam direktoriui kelia grėsmę vidinio audito sistemos nepriklausomumui ir dėl to kartu su neformalių ryšių LRT paplitimu galėjo lemti vidinio audito vangumą.“ (Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/7476b110cae411e8a82fc67610e51066?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=d79bdf31-8ed5-4c19-b7a9-1993d2e4bcf7>.)

2018 m. spalio 17 d. – Kultūros komiteto posėdyje. Jame nagrinėti šie pagrindiniai klausimai: 1) Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos veiklos optimizavimo; 2) Dėl pasiūlymo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui dėl 2021–2027 m. programos „Kūrybiška Europa“, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1295/2013; 3) Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ projektas; 4) Seimo nutarimo „Dėl

Lietuvos Respublikos 2017 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ projektas; 5) Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. XII-189 „Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas.

2018 m. spalio 17 d. – Valstybės istorinės atminties komisijos posėdyje. Svarstyti šie klausimai: 1) Dėl tikslinio kultūros ir švietimo objektų finansavimo; 2) Dėl Jono Basanavičiaus paminklo statybos vietos; 3) Dėl Sąjūdžio laikmečio įamžinimo; 4) Dėl programos, skirtos politinių kalinių sukilimo Kengyro ypatingajame lageryje 65-osioms metinėms.

Posėdyje paaiškėjo, kodėl esama skirtingų interesų dėl vietos Jono Basanavičiaus paminklui, kodėl galiojančiu teisiniu sprendimu nepatenkinti kai kurie restauratoriai, architektai, istorikai, kodėl šiuo visai tautai svarbiu klausimu supriešinta visuomenė. Kviečiu Jus peržiūrėti posėdžio vaizdo įrašą: <https://www.youtube.com/watch?v=Kjjd0w7PIE8>.

2018 m. spalio 18 d. – LVŽS frakcijos narė Laimutė Matkevičienė spaudos konferencijoje Seime, skirtoje Lietuvos katalikų moterų sąjungos 100-osioms metinėms paminėti. Mano kolega Arūnas Gumuliauskas ir aš, Valstybės istorinės atminties komisijos nariai, aktyviai rėmėme kolegės idėją pagerbti šią organizaciją. Konferencijoje pasisakė ir kolega Seimo narys Antanas Vinkus.

Iniciatyvos autorė L. Matkevičienė pristatė artėjančius renginius, pakvietė į Šiluvoje įvyksiančią konferenciją. Kolega Arūnas aptarė Lietuvos moterų vaidmenį politiniame valstybės gyvenime, aš papasakojau, kaip Katalikų moterų sąjunga kūrėsi pasaulyje nuo 1910 metų, kokios organizacijos galėjo įeiti į šią sąjungą (dabar šiai sąjungai priklauso per 5 milijonai narių 60 valstybių). Priminiau ir 2018 m. kovo pradžioje Pakruojo r. Žeimelyje aktyvios šių dienų žiemgalės Daivos Skrupskelytės organizuotą „Birutiečių“ konferenciją „Lietuvos moterys: artimui ir tėvynei“.

Reflektavau ir savo asmeninę patirtį: mano močiutė Ona Stasiūnienė buvo aktyvi Zarasų apskrities Salako katalikų moterų organizacijos pirmininkė, tarpukariu Salake organizavusi prezidento A. Smetonos ir iš ten kilusio kariuomenės vado generolo Stasio Raštikio sutikimą. Man, paaugliui, vaikystėje įspūdį darė vien tas faktas, kad moterų organizacija, kuriai vadovavo mano močiutė, pačiam Prezidentui perdavė dovaną – šautuvą jaunai Lietuvos kariuomenei. Atliekant šią procedūrą, dalyvavo ir mano senelis, Salako bažnyčios vargonininkas Aleksandras Stasiūnas su jo vadovaujamu choru.

Spaudos konferencijoje Seime kartu su kolegomis. Dž. G. Barysaitės nuotrauka.

2018 metų spalio 24 d. Seime surengiau spaudos konferenciją „Etnokultūrinio sąjūdžio ištakos“. Joje dalyvavo Etninės kultūros globos tarybos pirmininkė dr. Dalia Urbanavičienė, Tarybos narė prof. Daiva Vyčiniene ir Tarybos narė, folklorinio judėjimo ir žygeivystės pradininkė Nijolė Balčiūnienė. Spaudos konferencijos vaizdo įrašą galite peržiūrėti: <https://www.youtube.com/watch?v=73LrbmHXqm8>.

2018 metų spalio 24 d. dalyvavau Seimo Kultūros komiteto kartu su Etninės kultūros globos taryba (EKG) surengtoje konferencijoje „Etnokultūrinio sąjūdžio ištakos, raida ir reikšmė“, skirtoje Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui ir folklorinio judėjimo bei žygeivystės 50-mečiui.

Konferencija siekta atkreipti visuomenės ir politikų dėmesį į folklorinių ansamblių bei žygeivystės judėjimo reikšmę Lietuvai išsivaduojant iš sovietinio režimo. Norėta priminti, kad būtent ši veikla tapo Dainuojančios revoliucijos, kilusios XX a. 8-ojo dešimtmečio pabaigoje, ištakomis.

Konferencijoje pranešimus skaitė mokslininkai, folklorinių ansamblių, žygeivių, kraštotyrininkų ir ramuviečių judėjimo pradininkai, visuomenės dalyviai.

Apie konferenciją siūlau paskaityti EKG publikacijoje internete „Spalio 24 d. vyko konferencija, skirta etnokultūrinio judėjimo ir žygeivystės 50-mečiui“:
<http://www.ekgt.lt/naujienos/spalio-24-d-vyko-konferencija-skirta-etnokulturinio-judejimo-ir-zygeivystes-50-meciui.html>.

*Konferencijos dalyviai pasidalijo prisiminimais ir problemomis.
EKG tinklalapio nuotrauka.*

2018 m. spalio 25 d. – Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstyta 14 klausimų (beveik visi jie pateikti papildomam svarstymui), iš kurių išskirtini: 1) Muziejų įstatymo Nr. I-930 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas; 2) Tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. X-1207 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas; 3) Dokumentų ir archyvų įstatymo Nr. I-1115 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas; 4) Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

Pastarasis numato „Papildyti 4 straipsnį 7 dalimi:

„7. Šio straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatytos Restauravimo taryba, Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisija, Kilnojamųjų kultūros vertybių išvežimo taryba ir Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisija atlieka joms jų nuostatuose priskirtas funkcijas kultūros vertybių apsaugos srityje, o jų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymo nustatyta tvarka.“
(prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/87a84a20b26e11e8aa33fe8f0fea665f?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=169aead4-88d7-4a23-ba84-ce6933e0f986>).

ŠIAULIŲ MIESTAS

2018 m. spalio 1 d. dalyvavau Tarptautinės pagyvenusių žmonių dienos minėjime Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje. Įsimintiną renginį suorganizavo entuziastingi, kūrybingi Šiaulių pagyvenusių žmonių asociacijos nariai, inspiruoti Laimutės Kančauskienės. Savo bendraminčiams ir visiems susirinkusiems jie padovanojo puikią kompoziciją „Susitikimas su

Vydūnu“. Vertinu renginio režisierės Aldonos Žičkienės sumanymą pasitelkti Vydūno, kuriam svarbi įvairiausių menų ir sričių harmonija, visuminis harmonijos siekimas, tekstus. Būtina, kad mes visi iš naujo atrastume Vydūną, o jį skaitydami suvoktume, kad Gyvenimo rudenio yra mūsų visų lemtis ir, kaip rodo prasmingas renginys, galimybė.

Šiaulių senjorai sužavėjo savo artistiniais gebėjimais.

A. Striaukaitės nuotraukos.

Malonu buvo pasveikinti renginio įkvėpėjas – Laimutę Kančauskienę ir Aldoną Žičkienę bei kitus dalyvius.

2018 m. spalio 2 d. dalyvavau Šiaulių miesto ir rajono policijos komisariato Lietuvos policijos šimtmečio minėjime. Kartu su LR Seimo vicepirmininke Rima Baškiene, Šiaulių miesto ir rajono merais A. Visocku ir A. Bezaru lankėmės Šiaulių apskrities vyriausiajame policijos komisariate ir pasveikinome pareigūnus. Šiais metais Lietuvos policija, kaip ir visa moderni Valstybė, mini įsikūrimo 100-metį. Ta proga kolektyvo vadovui Ramūnui Sarapui padovanojau atrasto Lietuvos nepriklausomybės 1918 m. Akto kopiją, įteikiau LR Seimo padėkos raštus trims pareigūnams: Linai Kiaunienei, Vidai Venckuvienei ir Andriui Bagdonui. Palinkėjau, kad žodžių „GINTI. SAUGOTI. PADĖTI.“ turins ir toliau būtų mūsų pareigūnų mintyse.

Kartu su kolegomis pasveikinau Lietuvos policijos pareigūnus jų profesinės šventės proga. Nuotr. iš asmeninio archyvo.

Šiauliai gerbia ir skatina mokytojus

2018 m. spalio 5 d. dalyvavau Tarptautinės mokytojų dienos minėjime Šiaulių arenoje. Jo metu pagerbėme Šiaulių miesto mokytojus, kurių profesionalumas, atsidavimas darbui, meilė mokiniui yra įkvėpiančios ir vertas didžiausios pagarbos. Komplimentai Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamentui (direktorė Asta Lesauskienė) Švietimo skyriui (vedėja

Edita Minkuvienė), miesto Tarybai, merui A. Visockui, kurie, Lietuvai švenčiant valstybės atkūrimo šimtmetį, Mokytojus įvertino ypatingai – dešimčiai geriausių metų mokytojų įteikė ne tik atminimo dovanas, bet ir 2000 eurų premijas. „Šiaulių miesto metų mokytojo“ vardas skirtas „už paskutiniųjų dviejų metų lyderystę, aktyvumą, kūrybiškumą, reikšmingą veiklą miesto bendruomenei.“ Premija ir dailininkės Irenos Šliuželienės sukurti darbai įteikti šiems pedagogams: Šiaulių logopedinės mokyklos logopedei ir pradinio ugdymo mokytojai **Vilmai Beinorienei**; Šiaulių Jovaro progimnazijos matematikos mokytojai **Valentinai Baradinskienei**; Šiaulių „Juventos“ progimnazijos pradinio ugdymo mokytojai **Aurelijai Dirginčienei**; Šiaulių Dainų progimnazijos pradinio ugdymo mokytojai **Irenai Kazymirkienei**; Šiaulių Lieporių gimnazijos fizikos mokytojui **Virginijui Kukulskiui**; Šiaulių „Saulėtekio“ gimnazijos dailės mokytojai **Rasai Prišmontienei**; Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos fizikos mokytojai **Valentinai Rakužienei**; Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos anglų kalbos mokytojai **Jurgitai Ribikauskienei**; Šiaulių moksleivių namų choreografijos mokytojai **Vilmai Račkauskienei**; Šiaulių moksleivių namų muzikinio ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo mokytojai **Stanislavai Rusevičienei**.

Sveikindamas laureatus ir Šiaulių švietimo bendruomenę su profesine švente padėkojau Šiaulių miesto merui ir savivaldybės tarybai už dėmesį pedagogams, įvardijau Lietuvos švietimo sistemos iššūkius, o apdovanotiems mokytojams palinkėjau neišleisti visų pinigų mokymo priemonėms ir kvalifikacijos kėlimui. Tuo turi rūpintis valstybė.

Finansinė parama geriausiems Šiaulių miesto mokytojams labai reikalinga ir savalaikė, nes pedagogai verti ne tik moralinio ir simbolinio palaikymo. Mokytojo profesijos prestižą būtina atkurti jau dabar, nes tik taip galėsime įveikti valstybei kylančius iššūkius. Kita vertus, esu įsitikinęs, kad Mokytojo prestižas niekada nebuvo smukęs, privalome korektiškiau vertinti pedagogų darbą, nes daugelis pedagogų ir dabar dirba profesionaliai, kompetentingai, inovatyviai.

Šiauliai parodė pavyzdį kitoms Lietuvos savivaldybėms. Apdovanojo 10 geriausiųjų šių metų pedagogų. O jeigu taip visos savivaldybės – būtų jau 600. Mūsų Mokytojai to verti.

Geriausi 2018 metų Šiaulių miesto mokytojai. N. Brazausko nuotrauka.

2018 m. spalio 5 d. lankiausi Šiaulių lopšelyje-darželyje „Gintarėlis“, kurio direktorei, edukologijos magistrei, švietimo vadybininkei Laimutei Garbačiauskienei įteikiau LR Seimo padėką už švietimo vadybos inovacijų taikymą darbe, už pedagogo prestižo stiprinimą, dvasinių, moralinių vertybių sklaidą ir gebėjimą savo darbe pasitelkti geriausias mūsų tautos tradicijas, kurios randa vietą dabartyje. Šia padėką palinkėjau geros kloties direktorės asmeninio jubiliejaus proga. Gražu, kai tokie žmonės ugdo būsimosios Lietuvos vaikus. Šiaulių vaikai – geroje rankose.

Pasveikinus direktorę ir „Gintarėlio“ kolektyvą. S. Tumėno nuotrauka.

Kaip paminėjome Simono Daukanto gimtadienį

2018 m. spalio 28 d. – Šiaulių ir kitų miestų „Bočių“ ansamblių koncerte „Simonui Daukantui – 225“, kurį surengė Šiaulių „Bočiai“, vadovaujami nenuilstančio Beno Jokubausko (renginio vedėja Pranutė Rainienė). Prasmingai paminėjome garbiojo mūsų istoriko, švietėjo, tautinio atgimimo žadintojo Simono Daukanto 225-ąsias gimimo metines (per patį gimtadienį).

Mums su kolega Arūnu Gumuliausku tai ypač svarbi šventė, nes esame LR Seimo Valstybės istorinės atminties komisijos nariai, o Seimas šiuos metus yra paskelbęs Simono Daukanto metais. Kolega istorikas pristatė S. Daukanto, kaip pirmosios Lietuvos istorijos, parašytos lietuviškai, autorių, jo darbų svarbą mūsų istorijai, o aš papasakojau apie kitas šios iškilios asmenybės veiklas – kokius tautosakos darbus jis parengė („Pasakos masių“, sudarė apie 1835 m.: „Dainės žemaičių“, 1846), ką nuveikė S. Daukantas kaip kalbininkas: kūrė lietuvių-kalnėnų ir žemaičių kalbos abėcėlę (1842), parengė lotynų kalbos gramatiką, rašė lenkų-lietuvių kalbų žodyną, kurį 1993–1996 metais (1–3 t.) parengė ir išleido S. Daukanto palikimo tyrėjas prof. Giedrius Subačius (net 38 000 žodžių). Papasakojau, kad S. Daukantas siekė, kad įsigalėtų vartosenoje lietuviški žodžiai. Jis pats juos kūrė ir yra tokių žodžių autorius: būdvardis, laipsnis, kalbos dalys, laikrodis, prekyba, vaistininkas, vietovė

*Koncertuoja kūrybingieji Šiaulių „Bočiai“.
S. Tumėno nuotrauka.*

ir kt. Šiaulių senjorams papasakojau, kad ne visi S. Daukanto žodžiai prigiję: „vėpsonė“ (vietoj spektaklio); „aušrėnai“ (vietoj baltai); „karmūša“ (vietoj kautynės); „rūbdarbis“ (vietoj siuvėjas).

Žiūrovus maloniai nuteikė nuotaikingos šiauliečių, svečių iš N. Akmenės, Radviliškio atliekamos dainos. Prasminga ir viltinga, kad renginyje dalyvavo jaunimas – Šiaulių S. Daukanto gimnazijos kūrybinis jaunimas su savo vadovėmis, parengusiomis itin įsimintiną montažą. Pačios vadovės atsakė į klausimą, kodėl jų gimnazija pavadinta S. Daukanto

vardu – tam, kad jaunimo, dabarties kartos, žmonių galvose rusentų tautinės savivertės pojūtis ir tikėjimas tautos ateitimi.

Šiaulių „Bočiams“ padovanojau Kornelijaus Užuoto tapybos darbą „Ledai pajudėjo...“, liudijantį semantinius ryšius ir laikmečio kontekstą.

ŠIAULIŲ REGIONAS

2018 m. spalio 26 d. dalyvavau konferencijoje „Tešviečia gimnazijos žiburys“ Linkuvos gimnazijoje. Mano sieloje buvo šventė – gimtosios Linkuvos gimnazijos šimtmetis sutapo su atkurtos Lietuvos 100-mečiu. Konferenciją pasveikino garbusis Šiaulių vyskupas J. E. Eugenijus Bartulis, buvę mokiniai, gimnazijos mokytojai – esantys ir buvę, šviesusis Linkuvos jaunimas. Buvo miela, gera, jautru ir prasminga.

Konferencijoje pristačiau savo dovaną gimnazijai – knygą „Stanislava Lovčikaitė: „Šiaurės Lietuva – mūsų esaties gūžta“, kurioje atsispindi ne tik Mokytojos portretas, bet ir visa pokario Linkuvos gimnazija, jos dvasia. Straipsnių autoriai: D. Augutienė, R. Builytė-Variakojienė, B. Deveikienė, S. Filipavičius, R. Januškevičiūtė-Aleksandravičienė, R. Jėčiūtė, D. Mitaitė, R. Pociūtė,

Linkuvos gimnazijai 100 metų. V. Pėželio nuotrauka.

A. Spudienė-Nikontienė, A. Šimkus, J. Vansauskienė, V. Vertelis, S. Tumėnas. Už pagalbą rengiant knygą padėkojau mokytojoms B. Deveikienei, E. Stanevičienei, fotometraštininkams V. Pėželiui, A. Padorai. Pirmuosius knygos egzempliorius įteikiau Šiaulių Vyskupui J. E. Eugenijui Bartuliui (kuris į gyvenimą dar 2008 m. palydėjo S. Lovčikaitės knygą „Tarp būties ir buities“), dabartiniam gimnazijos direktoriui V. Stapušaičiui, miškininkui, gimnazijos absolventui V. Kacilevičiui ir tiems, kurie pagelbėjo rengiant knygą.

Dovanoju knygą mūsų Mokytojui – vyskupui J.E. Eugenijui Bartuliui. V. Pėželio nuotraukos.

2018 m. spalio 27 d. – Linkuvos gimnazijos 100-mečio šventės renginiuose Linkuvoje. Man buvo garbė ir atsakomybė, kai kartu su Birute Deveikiene ir Virginijumi Kacilevičiumi iš Pakruojo savivaldybės vadovų perėmėme Mokytojai Stanislavai Lovčikaitei suteiktas rajono Garbės piliečio regalijas, kurias perdavėme saugoti jubiliejaus proga atsinaujinusiame Linkuvos gimnazijos muziejui. Sveikinimų, pa(s)ikalbėjimų laiko užteko visiems – ir europarlamentarei mokyklos auklėtinei Vilijai Blinkevičiūtei, ir ministrei Jurgitai Petrauskienei, ir Seimo nariams, rajono vadovams, kolegoms, absolventams. Ačiū direktoriui Vaclovui Stapušaičiui, pavaduotojai Daivai Danielienei (mano auklėtinei) ir visam darniam gimnazijos kolektyvui už gimnazijos dvasios saugojimą. Tikiu, kad Linkuvos gimnazija išliks Šiaurės Lietuvos švietimo, kultūros, mokslo židiny.

Mums, Linkuvos gimnazijos auklėtiniams, šventė buvo ypatinga. S. Tumėno nuotrauka.

Švietimo ir mokslo ministrei Jurgitai Petrauskienei padovanojau savo parengtą knygą. V. Pėželio nuotrauka.

2018 m. spalio 29 d. – susitikime su Europos Parlamento nariu Broniu Rope Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje, kuriame dalyvavo ir LR Seimo pirmininko pirmoji pavaduotoja Rima Baškienė, rajono vadovai. Svečias dalykiškai, konkrečiai pristatė darbo Europos Parlamente niuansus, išsamiai aptarė susidariusią Jungtinės Karalystės situaciją dėl „Brexit“, jos galimas pasekmes. Aktyviai ir gausiai susirinkę rajono seniūnai, administracijos darbuotojai, specialistai išgirdo ir naujausią informaciją apie Ignalinos AE uždarymo terminus, problemas. Aptarta ir Lietuvos ūkininkų akcija Briuselyje, problemos dėl ES išmokų ūkininkams.

Mane ypač domino ES požiūris į regionus, į regioninę politiką, „Baltosios knygos“ rengimo eiga ir ten dėstomas požiūris į regioninę politiką. Kaip žinome, ES laikosi nuostatos, kad vieną

regioną turėtų sudaryti 800 000 gyventojų. Susitikimas patvirtino, kad Bronis Ropė deramai atstovauja mūsų šaliai Europos Parlamente.

*Europarlamentaras Bronis Ropė konceptualiai išdėstė esmines problemas ir jų sprendimo būdus.
Z. Ripinskio nuotrauka.*

RINKĖJAI

Vykdydamas Seimo nario pareigas ir tesėdamas duotus pažadus, priimu rinkėjus pirmadieniais nuo 10 val. iki 12 val. Seimo nario biure Šiauliuose, Aušros al. 15, I aukšte. Išankstinė registracija: mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt arba mob. 8 612 04 056, el. p. aida.striaukaite@lrs.lt. Mano padėjėjai Jus užregistruos, o aš galėsiu Jus priimti ir išklausti.

Jeigu pageidaujate kreiptis į mane asmeniškai, tai galite padaryti: tel. (8 5) 239 6615 (mano kabinetas Vilniuje), mob. 8 668 42 143, el. p. Stasys.Tumenas@lrs.lt.

Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo pakeitimai

Plėsdamas Jūsų teisinį žinojimą, šįkart siūlau atkreipti dėmesį į „Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo Nr. IX-378 11, 14, 15, 19 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymą“, reglamentuojantį naujas sumas dėl žalos asmeniui (įskaitant ir neturtinę žalą) ir dėl žalos turtui, prievolę draudikui suteikti visus būtinus įgaliojimus, kad atstovas pretenzijoms nagrinėti atliktų savo funkcijas, asmeniui padarytos žalos dydžio nustatymą (atsakingas draudikas arba įstatymo numatytais atvejais Biuras), eismo įvykio metu padarytos neturtinės žalos dydžio nustatymo rekomendacijas – jas tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija ir kt. (Visas įstatymas prieigoje internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c999cb43cf8c11e782d4fd2c44cc67af?positionInSearchResults=9&searchModelUUID=aa188315-8e19-4592-a846-a386a3d6da3b>; įsigalioja 2018-11-01; įstatymo 1 straipsnio 1 dalis, 2 straipsnis ir 6 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2018-11-29.)

REKOMENDACIJA

Rekomenduoju Jums perskaityti knygą „Stanislava Lovčikaitė: „Šiaurės Lietuva – mūsų esaties gūžta“: knyga apie Žiemgalos šviesuolę, Linkuvos Mokytoją Stanislavą Lovčikaitę“ (Vilnius: Žuvėdra, 2018) ir kolektyvinę monografiją „Lietuvos konstitucionalizmo istorija: (Istorinė Lietuvos konstitucija): 1387 m. – 1566 m. – 1791 m. – 1918 m. – 1990 m.“ (Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2016).

Kodėl verta perskaityti šias knygas

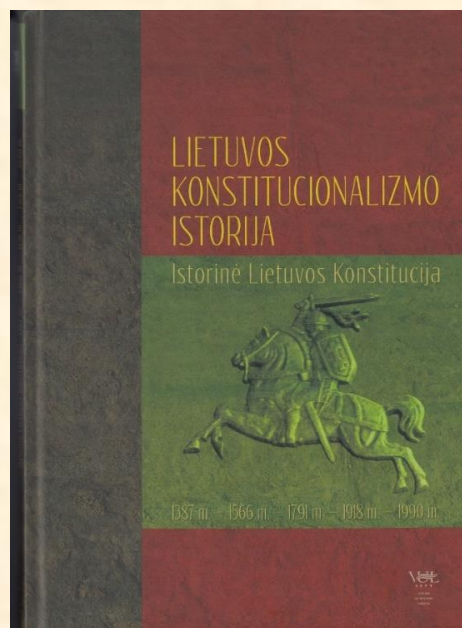
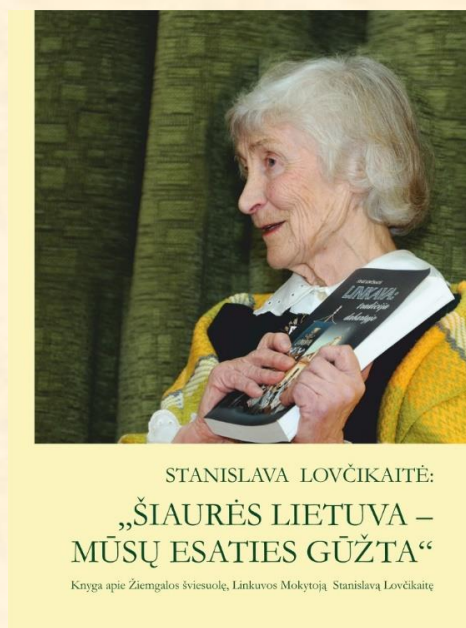
Pirmoji knyga Jus supažindins su Šiaurės Lietuvos šviesuolės Stanislavos Lovčikaitės gyvenimu, darbais ir jos mokinių prisiminimais, parodys, kodėl ji yra Mokytoja.

„Pasirinkau savo krašto žmones ir žinau, kad nepralaimėjau“ (Stanislava Lovčikaitė).

Taip pat siūlau perskaityti Irenos Ramaneckienės publikaciją apie šią knygą: „Neįkainojama auklėtinio dovana savo mokytojai ir Linkuvos gimnazijai jos 100-mečio proga“ (prieiga per internetą: <http://www.aidas.lt/lt/kultura/article/20064-10-26-neikainojama-aukletinio-dovana-savo-mokytojai-ir-linkuvos-gimnazijai-jos-100-mecio-proga>).

Monografijoje teisės mokslininkai apmąsto pagrindines konstitucines idėjas, šešias konstitucijos sampratos paradigmas, Lietuvos Respublikos Konstitucijas, Nepriklausomybės aktus kaip konstitucinius šaltinius. Pirmą kartą mokslškai ir sistemiškai analizuojama „1949 m. vasario 16 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Deklaracija“, iki šiol sulaukusi mažai teisininkų dėmesio.

„Lietuvos teisės doktrinoje konstitucionalizmo termino vartojimas dar nėra nusistovėjęs ir yra sąlygiškai naujas dalykas“ (Vaidotas A. Vaičaitis).

ŠIAULIŲ ATMINTINOS DATOS

Ką mums lapkričio mėnesį primena kalendorius

Lapkritis (2018 m.)

1 d. – 95 metai, kai 1923 m. Šiauliuose gimė tautodailininkė keramikė, meno saviveiklininkė **Irena Vaidilauskienė**.

2 d. – 65 metai, kai 1953 m. Bumbuluose (Kelmės r.) gimė chorvedė, pedagogė **Nijolė Vaičiulienė**. Nuo 1978 m. dėstė Šiaulių konservatorijoje (dabar Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazija). Dabar vadovauja miesto vokaliniam ansambliams.

3 d. – 70 metų, kai 1948 m. Leilėnuose (Telšių r.) gimė kultūros veikėjas **Hubertas Smilgys**. Nuo 1991 m. Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto tarybos pirmininkas, 1992–2000 m. Šiaulių miesto savivaldybės Kultūros skyriaus vedėjas, nuo 2003 m. Lietuvos kultūros fondo valdybos pirmininkas.

4 d. – 65 metai, kai 1953 m. Šiauliuose gimė teatro aktorius, režisierius, valstybės ir politikos veikėjas, Kovo 11-osios akto signataras **Algimantas Norvilas**. 1972 m. baigė Šiaulių 9-ąją vidurinę mokyklą.

4 d. – 70 metų, kai 1958 m. Šiauliuose gimė fotomenininkas, pedagogas profesorius **Alvydas Lukys**.

4 d. – 90 metų, kai 1928 m. įkurta Šiaulių Ligonių kasa.

8 d. – 70 metų, kai 1948 m. Gvalduose (Šilutės r.) gimė dailininkas odininkas, pedagogas **Albinas Kavaliauskas**. 1972 m. baigė Šiaulių pedagoginį institutą. Nuo 1976 m. dirbo Šiaulių universitete.

8 d. – 70 metų, kai 1948 m. Šiauliuose gimė literatūros kritikas, visuomenės veikėjas, humanitarinių mokslų daktaras **Sigitas Renčys**. 1966 m. baigė Šiaulių 8-ąją vidurinę mokyklą.

8 d. – 90 metų, kai 1928 m. Biržuose gimė bibliotekininkė, tautodailininkė **Aldona Vaišvilienė**. 1953–1984 m. dirbo Šiaulių apskrities P. Višinskio viešojoje bibliotekoje, ilgus metus vadovavo Muzikos skyriui. Mirė 1998 m. Šiauliuose.

11 d. – 130 metų, kai 1888 m. Lipske (Lenkija) gimė dailininkas, pedagogas, publicistas **Jaroslavas Rimkus (Rimkevičius)**. 1918–1934 m. dirbo Šiaulių gimnazijoje. Mirė 1976 m. Bazilionuose (Šiaulių r.).

13 d. – 70 metų, kai 1948 m. Vilniuje gimė choro dirigentas, pedagogas **Sigitas Vaičiulionis**. 1974 m. įkūrė Šiaulių kamerinį chorą „Polifonija“ ir iki 2005 m. buvo šio choro meno vadovas bei vyriausiasis dirigentas. 2010 m. įsteigė kamerinį ansamblį „Ars Vivo“.

13 d. – 125 metai, kai 1893 m. Breslaujoje gimė dailininkas tapytojas, pedagogas **Irinarchas Ananjevas**. 1922–1934 m. dirbo Šiaulių gimnazijoje. Mirė 1964 m. Šiauliuose.

16 d. – 60 metų, kai 1958 m. Šiauliuose gimė muzikė, pedagogė, socialinių mokslų daktarė **Rasa Jautakytė**.

18 d. – 65 metai, kai 1953 m. Molėtuose gimė architektas, politikos ir visuomenės veikėjas **Valentinas Mazuronis**. Nuo 1978 m. dirbo Šiauliuose architektu, 1991–2002 m. buvo išrinktas Šiaulių miesto tarybos nariu. Lietuvos Respublikos Seimo narys (2004–2008 ir 2008–2012 m. kadencijos). Nuo 2014 m. Europos Parlamento narys.

18 d. – 90 metų, kai 1928 m. Spirakiuose (Panevėžio r.) gimė dailininkė tapytoja, menotyrininkė, pedagogė **Ligija Stalevičienė**. Nuo 1969 m. dirbo Šiaulių dailės mokykloje.

19 d. – 30 metų, kai 1988 m. Šiauliuose po ilgos sovietinės okupacijos iškelta lietuviška trispalvė.

19 d. – 120 metų, kai 1898 m. Lizdeikiuose (Pakruojo r.) gimė teisininkas, visuomenės veikėjas **Petras Linkus (Linkevičius)**. 1938–1940 ir 1940–1944 m. buvo Šiaulių miesto burmistras. Mirė 1981 m. Čikagoje (JAV).

20 d. – 15 metų, kai 2003 m. atkurta Šiaulių kraštotyros draugija.

20 d. – 70 metų, kai 1948 m. Šiauliuose gimė pedagogas, valstybės veikėjas **Antanas Petrauskas**. 1972 m. baigė Šiaulių pedagoginį institutą. Mirė 2016 m.

20 d. – 75 metai, kai 1943 m. Žagarėje (Joniškio r.) gimė literatas, gydytojas **Zenonas Bernotas**. Nuo 1972 m. gyveno ir dirbo Šiauliuose. Mirė 2003 m. Šiauliuose.

23 d. – 95 metų, kai 1923 m. Šapnagiuose (Šiaulių r.) gimė provizorė, kraštotyrininkė, Mikelio prizo laureatė **Vanda Kavaliauskienė**. Nuo 1941 m. dirbo farmacinių darbų mieste. 1990 m. Šiauliuose įkūrė Katinų muziejų. 2010 m. muziejus pavadintas jos vardu. Mirė 2011 m. Šiauliuose.

23 d. – 125 metai, kai 1893 m. Dusyniuose (Utenos r.) gimė teatro aktorius **Juozas Laucius**. 1931–1935 m. vaidino Šiaulių dramos teatre. Mirė 1985 m. Kačerginėje (Kauno r.).

25 d. – 135 metai, kai 1883 m. Ariogaloje (Raseinių r.) gimė bibliotekininkė **Antanina Šalkauskaitė**. 1902 m. baigė Šiaulių mergaičių gimnaziją. Mirė 1964 m. Šiauliuose.

28 d. – 75 metai, kai 1943 m. Šiauliuose gimė dailininkas tapytojas, dizaineris, pedagogas **Viktoras Ostašenkovas**. Gyveno ir dirbo Šiauliuose. Mirė 2012 m.

29 d. – 25 metai, kai 1993 m. įkurtas sveikos gyvensenos klubas „Šviesuoliai“.

Šaltinis: „2018 metų Šiaulių atmintinų datų kalendorius“ (prieiga per internetą: <http://savb.lt/lt/krastieciai/virtualios-parodos/siauliu-atmintinu-datu-kalendorius/2018-metu-siauliu-atmintinu-datu-kalendorius/lapkritis/>).

LIETUVOS VALSTYBĖS KŪRĖJAI – 1918 M. VASARIO 16-OSIOS AKTO SIGNATARAI

Lietuvos Taryba, pasirašiusi 1918 m. vasario 16 d. valstybės Nepriklausomybės atkūrimo aktą. Iš kairės sėdi: Jonas Vileišis, Jurgis Šaulys, Justinas Staugaitis, Stanislovas Narutavičius, Jonas Basanavičius, Antanas Smetona, Kazimieras Šaulys, Steponas Kairys, Jonas Smilgevičius; iš kairės stovi: Kazimieras Bizauskas, Jonas Vailokaitis, Donatas Malinauskas, Vladas Mironas, Mykolas Biržiška, Alfonsas Petrulis, Saliamonas Banaitis, Petras Klimas, Aleksandras Stulginskis, Jokūbas Šernas, Pranas Dovydaitis. Vilnius, 1918 m. vasario mėn. Fotografas A. Jurašaitis. Lietuvos centrinis valstybės archyvas. A073-P0955.

KAZIMIERAS STEPONAS ŠAULYS

(1872–1964)

Prelat[o] Kazimiero Stepono Šaulio (gimė 1872 m. sausio 28 d.) gyvenimas yra glaudžiai susijęs su „Lietuvos buitimi“ – su jos kovomis ir siekimais, jos laimėjimais ar pralaimėjimais,

tvirtina kunigo globotinis P. Lapelis. K. S. Šaulys – vienas svarbiausių tautinio, politinio ir socialinio atgimimo veikėjų, padėjęs suformuoti nepriklausomos valstybės pagrindus, nenuilstamai skleidęs krikščioniškas vertybes, ugdes inteligentią, brandinę moksleivių ir akademinio jaunimo charakterį.

K. S. Šaulys gimė 1872 m. sausio 28 d. Tauragės apskrityje, Švėkšnos valsčiuje, Stemplių kaime. Baigė Švėkšnos pradinę mokyklą, Palangos progimnaziją, Žemaičių kunigų seminariją Kaune. Studijavo Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1897 m. gavo teologijos kandidato laipsnį. 1899 m. baigė mokslus aukščiausiu pažymėjimo laipsniu. 1899 m. birželio 29 d. Kaune išventintas kunigu.

Iš pradžių buvo vikaras Panevėžyje, vėliau Panevėžio realinės gimnazijos, mergaičių vidurinės mokyklos kapelionas. Nuo 1906 m. dėstė Žemaičių kunigų seminarijoje Kaune bažnytinę teisę, moralinę teologiją, visuomenės mokslą ir sociologiją. Būtent jo rūpesčiu buvo įsteigtos tokios naujos disciplinos, kaip visuomenės mokslas ir sociologija; K. S. Šaulys pats parašė šių mokslų vadovėlius, taip pat veikalą „Socializmas ir mūsų sociališkieji mokslai“. Nemažai rašė spaudai – „Draugijai“, „Tiesos keliui“ ir kt.

K. S. Šaulys jaunystėje pradėjo kilti bažnytinės hierarchijos laiptais. 1911–1920 m. ėjo Žemaičių vyskupo sekretoriaus pareigas, 1916 m. paskirtas Žemaičių vyskupijos kapitulos kanauninku, vėliau – kancleriu. 1926 m. tapo Kauno arkivyskupo Metropolito J. Skvirecko vikaru, 1927 m. jam suteiktas popiežiaus rūmų prelato titulas, 1932 m. išrinktas Kauno arkivyskupijos prelatu, vėliau pakeltas Kauno bazilikos arkidiakonu ir metropolijos kapitulos prelatų dekanu, vėliau jam suteiktas apaštališkojo protonotaro garbės vardas.

Kun. K. S. Šaulys rūpinosi žmonių gerove. Panevėžyje įkūrė labdaros draugiją beglobiams žmonės remti, „Motinėls“ draugiją neturintiems gabiems mokslo siekiantiems jaunuoliams pagelbėti, „Saulės“ švietimo draugiją. 1918 m. dr. R. Šliūpo, įkūrusio Lietuvos Raudonąjį kryžių, pakviestas, įsitraukė į šios organizacijos veiklą, buvo išrinktas Vyriausiosios valdybos nariu. Kai vokiečių okupacijos metais Lietuvos Raudonojo kryžiaus veikla buvo sustabdyta, K. S. Šaulys kūrė Lietuvos Savitarpio pagalbos organizaciją, tapo jos tarybos vicepirmininku (1941–1944 m.). Politiniame gyvenime dalyvavo aktyviai: 1905 m. gruodžio 4–5 d. dalyvavo Didžiajame Vilniaus Seime, 1917 m. Lietuvių konferencija K. S. Šaulį išrinko į Lietuvos Tarybą, kartu su kitais 19 narių vėliau jis pasirašė Vasario 16 d. Nepriklausomybės aktą.

1920 m. K. S. Šaulys buvo išrinktas į Steigiamąjį Seimą – dar kitaip vadinamąją Konstitucinę asamblėją. Dirbdamas Konstitucinėje komisijoje, pasak Krikščionių demokratų frakcijos atstovo P. Kriščiūno, „labai daug gero padarė Lietuvai, padėdamas įvesti joje demokratinę ir krikščionišką santvarką.“ Būtent tokių žmonių pastangomis buvo parengta ir 1922 m. priimta pirmoji nuolatinė Valstybės Konstitucija. 1922 m. buvo Lietuvos krikščionių demokratų partijos Centro komiteto narys. Steigiamojo Seimo darbo pabaigoje, K. S. Šaulys iš viešosios politinės veiklos pasitraukė ir nuo 1922 m. iki 1944 m. profesoriavo Lietuvos universitete (vėliau – Vytauto Didžiojo universitetas), seminarijoje. Ėjo Teologijos-filosofijos fakulteto Bažnytinės teisės katedros vedėjo, ekstraordinarinio, ordinarinio profesoriaus pareigas. Jis taip pat dirbo Arkivyskupijos administracijoje.

Baigiantis II Pasauliniam karui 1944 m. prel. K. S. Šaulys išvyko į Vokietiją, 1945 m. persikėlė į Šveicariją. Mirė 1964 m. gegužės 9 d. Lugane, „Tėvynės ilgesio kankinamas, bet nepraradęs vilties, kad Lietuva vėl prisikels laisvam, nepriklausomam gyvenimui“ (Nekrologas, „Pasaulio lietuvis“, nr. 7–8, 1964). Palaidotas Romos Campo Verano kapinėse Šv. Kazimiero koplytėlėje.

Parengė Aigustė Vykantė Bartkutė

(prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=16286&p_k=1&p_t=168670).

Signataras, itin daug prisidėjęs, kad Klaipėdos kraštas būtų gražintas Lietuvai

JOKŪBAS ŠERNAS

(1888–1926)

Jokūbas Šernas gimė 1888 m. birželio 14 d. Jasiškių kaime (Biržų aps.). Tėvai buvo reformatai, tad ir Jokūbas vėliau aktyviai dalyvavo protestantų bažnyčios organizaciniame gyvenime. J. Šernas mokėsi Nemunėlio Radviliškio pradinėje mokykloje, Slucko (Baltarusija) gimnazijoje, iš kurios pašalintas už dalyvavimą revoliuciniame judėjime. 1910 m. baigė privačią Tartu (Estija) gimnaziją. Metus pasimokęs Tartu universiteto Teisės fakultete, perėjo į Peterburgo universitetą, kurį baigė 1914 m.

Grįžęs į Lietuvą, dirbo žurnalistu, redagavo „Lietuvos žinias“, dėstė istoriją Vilniaus „Ryto“ gimnazijoje. Pirmojo pasaulinio karo metais – Lietuvos draugijos nukentėjusiems dėl karo šelpti narys. J. Šernas buvo vienas iš Lietuvos konferencijos Vilniuje (1917 m. rugsėjo 18–22 dienomis) organizatorių; buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą, jos generalinis sekretorius. 1918 m. vasario 16-ąją kartu su kitais devyniolika Tarybos narių pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą.

M. Sleževičiaus vadovaujama IV Ministrų kabinete buvo ministras be portfelio, vėliau paskirtas Prekybos ir pramonės banko direktoriumi, Vidaus reikalų ministerijos referentu. Nuo 1925 m. J. Šernas – pirmasis Savivaldybių departamento direktorius, taip pat žurnalo „Savivaldybė“ redaktorius.

Jokūbas Šernas dėjo daug pastangų, kad Lietuvai būtų sugražintas Klaipėdos kraštas. Daugiausia jo pastangomis į Lietuvos Valstybės Tarybą 1920 m. kovo 20 d. buvo kooptuoti trys Prūsų Lietuvos Tautinės Tarybos nariai (Taryba dar 1919 m. balandį įteikė Taikos konferencijai Paryžiuje deklaraciją, kad „Mažoji Lietuva būtų priglauta prie Didžiosios Lietuvos“, deja, ir deklaracijos, ir Lietuvos valstybės delegacijos reikalavimų buvo patenkinta tik maža dalis – Lietuvai pripažintas Klaipėdos kraštas iki Nemuno). Ta proga įvyko speciali Valstybės Tarybos sesija, skirta Mažajai Lietuvai; J. Šernas tam įvykiui prisiminti parengė ir išleido knygą „Kovo 20 diena“, kurioje pateikta ir Prūsų tautos istorija, ir tą dieną posėdyje pasakytos kalbos. Valstybės Tarybos nutarimą 1921 m. pakartojo Steigiamasis Seimas, pareikšdamas, kad Mažoji Lietuva yra neatskiriama nepriklausomos Lietuvos valstybės dalis, tačiau tik po sėkmingo 1923 m. sausio 15 d. lietuvių Klaipėdos krašte sukilimo, Klaipėda ir jos kraštas įsijungė į Lietuvos sudėtį. Tuo labai džiaugėsi signataras J. Šernas. Deja, šiuo laimėjimu džiaugtis galėjo neilgai – 1926 m. liepos 31 d. neįveikęs skrandžio vėžio mirė Kaune. Palaidotas Nemunėlio Radviliškyje.

Jokūbo Šerno nuopelnus Lietuvai tarsi pratęsė jo sūnėnas Tomas Šernas – vienintelis likęs gyvas Medininkų tragedijos liudininkas, nukentėjęs 1991 m. rugpjūtį, sovietų milicijos specialiojo būrio OMON smogikams užpuolus neseniai atgavusios nepriklausomybę Lietuvos valstybės sieną saugančius pareigūnus.

Parengė Aigustė Vykantė Bartkutė

(prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=16286&p_k=1&p_t=168671).

ŽINIASKLAIDA

Pasaulio lietuvių metai: problemos ir galimybės

Stasys Tumėnas, „Keli senioko pamąstymai“, *Šiaulių kraštas*, 2018 m. spalio 16 d., prieiga per internetą: <http://www.skrastas.lt/?id=1539620618>.

Stasys Tumėnas „2019-ieji – Pasaulio lietuvių metai: problemos ir galimybės“, *Mokslo Lietuva*, 2018 m. spalio 23 d. Nr. 18 (617), p. 2, 4. Prieiga per internetą: <http://mokslolietuva.lt/2018/10/2019-ieji-pasaulio-lietuviu-metai-problemos-ir-galimybes/>.

Stasys Tumėnas, „Jaunystės laikų bičiulė pakruojietę sugrąžino iš užmaršties“, *Šiaulių kraštas*, Atolankos – kultūros, meno, literatūros leidinys, p. 4, 8, 2018 m. spalio 31 d., prieiga per internetą: <http://www.skrastas.lt/?rub=1146671142&id=1540898170&pried=2018-10-31>.

NAUDINGOS NUORODOS

Kviečiu Jus stebėti, vertinti naują Šiaulių miesto, Lietuvos, Europos Sąjungos politinį, ekonominį, kultūrinį, socialinį etc. gyvenimą! *Žinokime, galvokime ir reaguokime:*

www.lrs.lt/; www.lrp.lt/; www.lrv.lt/; www.siauliai.lt/; www.lvzs.lt/; www.vkontrole.lt/; www.lmt.lt/; www.lygybe.lt/lt/; www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai; www.vlkk.lt/; www.plbe.org/; www.pljs.org/; www.vsd.lt/; www.prokuraturos.lt/; www.stt.lt/; www.kt.gov.lt/; www.ekgt.lt/; www.oecd.org/; www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_k=1&p_r=3829; www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=25380&p_k=1; www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=48&p_k=1; www.sveikatostaryba.lt/; www.pazinkvalstybe.lt/; www.lietuva.lt/100/; www.ec.europa.eu/commission/index_lt; www.etatinis.lt/; <https://mo.lt/>; www.europarl.europa.eu/about-parliament/lt; www.lrkmlrv.lt/lt/nemokamimuziejai; <http://www.teise.pro/>.

MANO KOMANDA

Dirbti padeda draugiška ir kompetentinga komanda, kurios nariai yra: Nerijus (humanitarinių mokslų daktaras, literatūrologas, lektorius, mokslinių publikacijų autorius), Egidijus (specialiosios pedagogikos ir logopedijos magistras, lektorius, socialinių reikalų specialistas), Rasa (žurnalistikos magistrė, režisierė, renginių organizatorė, knygų autorė), Rita (teisės ir valdymo magistrė, teisininkė, socialinė pedagogė edukologė, lektorė, visuomenininkė), Aida (vadybos ir verslo administravimo magistrė, projektų vadovė, regioninės politikos ir švietimo specialistė).

KONTAKTAI

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno kabineto adresas Vilniuje:

*Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
III rūmai 301 kabinetas
Tel. (8 5) 239 6615
El. p. Stasys.Tumenas@lrs.lt*

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno biuro adresas Šiauliuose:

Aušros al. 15, 76299 Šiauliai (I aukštas)

Padėjėjai-sekretoriai Vilniuje ir Šiauliuose:

Nerijus Brazauskas (Šiauliuose): mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt;

Egidijus Elijošius (Šiauliuose): mob. 8 612 03 532, el. p. egidijus.elijosius@lrs.lt;

Rasa Praninskienė (Vilniuje): tel. (8 5) 239 6485, el. p. rasa.praninskiene@lrs.lt;

Aida Striaukaitė-Gumuliauskienė (Šiauliuose): mob. 8 612 04 056, el. p. aida.striaukaite@lrs.lt;

Rita Virbalienė (Vilniuje): tel. (8 5) 239 6615, el. p. rita.virbaliene@lrs.lt.

Socialiniai tinklai:

<https://www.facebook.com/stasys.tumenas> ir <https://www.facebook.com/Stasys.Tumenas.LRS/>

Naujienlaiškį parengė padėjėjai-sekretoriai: N. Brazauskas, R. Praninskienė, A. Striaukaitė-Gumuliauskienė.